

**Okrugli sto na temu
“Pokazatelji kvaliteta zdravstvene zaštite Roma”**

Centar za prava manjina (CPM) organizuje Okrugli sto na temu “**Pokazatelji kvaliteta zdravstvene zaštite Roma**“ koji se održava **27. juna u Maloj sali Medija centra (II sprat) od 12 do 13.30 časova.**

Na konferenciji će se predstaviti aktivnosti na projektu, kao i postignuti rezultati u oblasti podizanja kvaliteta zdravstvene zaštite Roma sa ciljem sagledavanja potrebe definisanja izdvojenih pokazatelja za praćenje kvaliteta zdravstvene zaštite romske populacije.

Na Konferenciji će pored predstavnika **CPM-a** i Udruženja pravnika za medicinsko i zdravstveno pravo (**SUPRAM-a**) govoriti:

1. **Petar Antić**, izvršni direktor Centra za prava manjina
2. **Dubravka Šaranović**, Pomoćnik ministra, Ministarstva zdravlja RS
3. **Slavoljupka Pavlović**, Rukovoditeljka grupe za nadzor nad zaštitom podataka iz kancelarije Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti
4. **Nikola Duvnjak**, OSCE, Savetnik na programu podrške Romima
5. **Dragan Miljuš**, Institut za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović Batut“

Centar za prava manjina (CPM) je neprofitna, nevladina organizacija iz Beograda čije je delovanje usmereno na opšte poboljšanje položaja Roma u Srbiji. Osnovni ciljevi CPM-a su borba protiv rasizma i diskriminacije, kao i promovisanje prava na jednak tretman i ljudskih prava uopšte. Od osnivanja 2001. godine, CPM je angažovan na polju javnog zastupanja zaštite prava Roma, kao i na polju kreiranja nacionalne strategije o položaju romske nacionalne manjine. U osnovne aktivnosti Centra spadaju sistemsko praćenje poštovanja prava romske nacionalne manjine, pružanje pravne pomoći romskim žrtvama diskriminacije i rasno motivisanog nasilja, predlaganje mera za unapređivanje prava manjina, kao i publikovanje izveštaja o nalazima centra.

INDIKATORI ZDRAVLJA ROMA

Procenjeno očekivano trajanje života kod Roma gotovo je 12 godina kraće (62,2 godine) u poređenju sa prosekom u Srbiji. Svetska zdravstvena organizacija (SZO) navodi da u odnosu na prosek u Srbiji, svega 16% Roma doživi životno doba od 50 i više godina. Rezultati istraživanja zdravlja Centra za prava manjina iz 2012. godine, sprovedenim kod ispitanika starosti od 18 do 50 godina, pokazali su da u odnosu na ne-Roma u Srbiji, Romi žive u lošijim uslovima stanovanja. U novoj kući ili stanu u zgradi živelo je svega 14% Roma, naspram trostruko više (55%) ne-Roma. Rezultati istog istraživanja ukazali su da su naši Romi sa slabijim stepenom obrazovanja. Najveći broj (88%) Roma bilo je bez ili sa završenom osnovnom školom, dok je 12% njih završilo srednju školu. Tek svaki stoti Rom posedovao je fakultetsku diplomu.

Savremeni koncept javnog zdravlja prepoznaje zdravlje "ne samo kao odsustvo bolesti ili slabosti", već "stanje potpunog fizičkog, mentalnog i socijalnog blagostanja". U skladu sa tim, jasno je da socijalno ekonomski status utiče na zdravlje svakog pojedinca. Socijalna marginalizacija i diskriminacija koja traje više generacija uticala je na današnji težak zdravstveni status Roma koji karakterišu loši uslovi stanovanja, niski obrazovni status i siromaštvo.

Srbija je 2005. pristupila međunarodnoj inicijativi „Dekada inkluzije Roma“ kojom se obavezala da sprovodi posebnu politiku unapređenja položaja Roma u oblastima zdravlja, stanovanja, obrazovanja i zapošljavanja. Međutim, ubrzo je uočeno da se implementacija usvojenih mera ne može pratiti bez adekvatnih indikatora.

Centar za prava manjina je u proteklih 6 meseci sprovodio projekat »Pravo Roma na zdravstvenu zaštitu« podržanim od strane Fonda za otvoreno društvo kojim je organizovana kontinuirana edukacija zdravstvenih radnika, civilnog društva i predstavnika lokalnih samouprava sa ciljem podizanja svesti o potrebi kreiranja posebnih politika za unapređivanje zdravlja Roma kao i definisanju indikatora kojima će se takva politika pratiti. Na kursovima koje je pohađalo više od 200 zdravstvenih radnika iz Beograda, Novog Sada i Niša, učesnici su imali priliku da predlože mere za unapređenje zdravstvene zaštite Roma kao i indikatore za njihovo praćenje.

Ministarstva zdravlja je pokrenulo inicijativu kreiranja jedinstvene baze podataka i utvrđivanja indikatora kojima će se pratiti zdravstveni položaj Roma. Na okruglom stolu na temu »Pokazatelji kvaliteta zdravstvene zaštite Roma« Centar za prava manjina želi da doprinese ovoj inicijativi i iznese svoje nalaze i preporuke definisanih u toku kurseva kontinuiranih edukacija među kojima se posebno mogu izdvojiti:

- U delu koji se tiče pristupa zdravstvenoj zaštiti uočena je vrsta indirektno diskriminacije u odnosu na romsku populaciju. Naime, u zdravstvenom sistemu Srbije postoji problem romske populacije koja nema zdravstvenu legitimaciju, a shodno nacionalnim zakonima, međunarodnim aktima i osnovnim etičkim principima

ima pravo na zdravstvenu zaštitu bez diskriminacije. Za populaciju koja prema zdravstvenim zakonima potpada pod vulnerabilne grupe, pa tako i za Rome bez

prijavljenog prebivališta ili boravišta u Republici Srbiji, treba naći način za korišćenje zdravstvene zaštite, jednostavniji od postojećeg, naročito imajući u obzir da sistemski zdravstveni propisi Srbije otvaraju vrata tome, uvodeći ih u kategorije za koje postoji posebna društvena briga za zdravlje na nivou Republike.

- Pozitivni propisi Republike Srbije predviđaju pravo na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu i ono je jedno od osnovnih pacijentovih prava koje po principu pravne jednakosti i pravne sigurnosti uživaju svi građani, pa i pripadnici romske populacije. Obaveza je svake države da u granicama sistema obezbedi adekvatan nivo zdravstvene zaštite za sve svoje građane, što podrazumeva odnos humanosti, stručnosti i poštovanja prava. Deo tog kvaliteta čini i kvalitet pravne zaštite pacijenata, odnosno pomoć u ostvarivanju prava iz oblasti zdravlja kao i zaštita tih prava. U Srbiji je potrebno dalje unapređivati oblike zaštite prava svih pacijenata pa tako i pripadnika romske populacije, i to kako kroz oblike opšte pravne zaštite tako i posebne u vidu zaštitnika ili savetnika u oblasti zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja. Samo tako će njihova prava biti ne samo garantovana, već i efektivna u svom ostvarenju.
- Zakonom se ustanovljava obaveza nadležnih zdravstvenih institucija da prate zdravlje stanovništva u svim životnim dobima, a posebno zdravlje osetljivih društvenih grupa, da sačinjavaju izveštaje o zdravlju stanovništva, analize i evaluacije, koje treba da sledi i unapređenje sistema zdravstvenih informacija. Međutim u praksi su kriterijumi i parametri formulisani tako da odražavaju potrebe i karakteristike pretežno većinske populacije, dok se položaj vulnerabilnih i marginalizovanih grupa stanovništva nedovoljno i u nekim segmentima uopšte ne sagledava. Zakon o evidencijama u oblasti zdravstvene zaštite uređuje koje sve vrste evidencija treba da se vode, ali ne obavezuje zdravstvene ustanove da primenjuju praćenje pokazatevlja zdravlja Roma kao jedne od osetljivih grupa.